

**Звіт щодо результатів роботи
Комітету практичного застосування митного законодавства
Громадської ради при Державній митній службі України за 2021 рік**

Комітет практичного застосування митного законодавства Громадської ради при Державній митній службі України (далі також – Комітет) було створено на виконання рішення Громадської ради при Держмитслужбі (далі також ГР) від 30.11.2020 року в якості одного з її робочих органів. В роботі Комітету виявили бажання працювати 30 членів ГР (з загальної кількості ГР – 38 осіб), з яких активну участь у засіданнях в 2021 році приймали близько 20.

Діяльність Комітету в звітному періоді здійснювалась у відповідності до затвердженого 08 грудня 2020р. плану роботи Комітету на 2021 рік. Зокрема в 2021 році було проведено 4 засідання Комітету в форматі онлайн-зустрічей з подальшим оприлюдненням протоколів цих засідань на офіційному веб-порталі Держмитслужби. Слід також звернути увагу, що 12.11.2021 року з метою підвищення відкритості та публічності діяльності Комітету, а також на виконання відповідного рішення Комітету було реалізовано новий формат – пряма трансляція засідання Комітету на платформі YouTube зі збереженням відеозапису події. Ця практика буде продовжена надалі на постійній основі.

Зокрема в звітному періоді на виконання Плану роботи Комітетом було здійснено наступні заходи:

Щодо внесення змін до електронної митної декларації, митне оформлення якої не завершено

В лютому 2021 року було розглянуто питання щодо існуючих проблемних питань щодо внесення змін до митних декларацій, існування неузгодженостей між нормами законодавства та підзаконних актів (за результатами спільного засідання Комітету з питань митної справи Громадської ради при Міністерстві фінансів України та Комітету практичного застосування митного законодавства Громадської ради при Держмитслужбі України від 04 лютого 2021 року). Комітетом було підтримано пропонований проект звернення до Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України та Держмитслужби України щодо необхідності внесення змін до Положення про митні декларації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 450 «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій» і Порядку оформлення аркушу коригування, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 06.11.2012 № 1145, а також передбачити впровадження відповідних електронних сервісів в інформаційних системах Держмитслужби та направлено до відповідних адресатів. Також Комітетом було ініційовано створення робочої групи для більш детального обговорення питання з представниками Держмитслужби

На виконання вищезазначеного спільного рішення Комітетів 11.02.2021 року була проведена зустріч робочої групи Комітету (Петро Стеценко, Ірина Саргсян,

Андрій Богомолів, Віктор Берестенко, Олександр Лазарєв, Леонід Хмельницький) з представниками Держмитслужби (Анатолієм Сербайлом, Андрієм Очеретом).

На засіданні перелік питань до обговорення було значно розширено, зокрема обговорювали питання щодо:

- практичних аспектів подання ЗДП;
- можливості внесення змін в електронну декларацію, митне оформлення якої не завершено (необхідність внесення змін у відповідні НПА...);
- можливості внесення змін в електронні попередні митні декларації;
- можливості внесення змін в оформлені митні декларації та отримання аркушу коригування в електронному вигляді;
- неможливості внесення змін в графу «В» митної декларації, для неплатників ПДВ;
- можливості внесення інформації в окрему графу по екологічним вимогам (товар органічний, неорганічний);
- практичного застосування митницею санкцій до перевізників, згідно статті 38 Митного кодексу України;
- уніфікації митних формальностей в морських пунктах пропуску в частині переходу на електронний документообіг (необхідність внесення змін до НПА з питань митної справи: ПКМУ від 24.10.2018 р. №960 та від 21.05.2012 р. № 451, а також Наказів МФУ від 09.10.2012 р. № 1066 та від 10.03.2015 № 308);
- можливості заповнення та подання митної декларації в персональному кабінеті декларанта на порталі Держмитслужби...

Підсумовуючи слід зазначити, що станом на кінець 2021 року питання практичної реалізації положень статей 268-269 Митного кодексу України (можливості внесення змін до електронної митної декларації, митне оформлення якої не завершено) зі сторони Держмитслужби та Міністерства фінансів України (Мінфін) залишається невирішеним. Слід також наголосити, що крім іншого (позбавлення декларанта «права на помилку», подовження часу митного оформлення, можливе подальше застосування санкцій до представника митного брокера, тощо) це призводить до створення дискримінаційної ситуації та неоднозначного тлумачення вищезазначених статей Кодексу: коли у декларанта є можливість внести зміни до митної декларації (митне оформлення якої не завершено) поданої в паперовому вигляді, а якщо така декларація подана в електронному вигляді, то внести зміни в неї можливо тільки шляхом відкликання

Комітет продовжить роботу з цього питання в 2022 році

Щодо розробки та впровадження нової Автоматизованої системи митного оформлення (АСМО)

22 лютого 2021 голова Комітету Петро Стеценко прийняв участь у засіданні правління Громадської ради при Держмитслужбі, за участі Голови Державної митної служби України Павла Рябікіна, Першого заступника Голови ДМСУ Івана Бережнюка, заступника Голови ДМСУ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Євгена Єнтіса, заступника Голови ДМСУ Владислава Суворова

На цьому засіданні голова Комітету виступив з ініціативою обговорення практичних питань під час розробки нових ІТ-продуктів митниці і запропонував для цього провести зустріч робочої групи Комітету за участі заступника Голови Держмитслужби з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Євгена Єнтіса.

На виконання цієї ініціативи 26 лютого 2021 року була проведена робоча зустріч представників Комітету (Петро Стеценко, Ірина Саргсян, Андрій Богомолів, Олександр Лазарєв, Леонід Хмельницький, В'ячеслав М'ясоєдов, Сергій Трусов) з Євгеном Єнтісом.

Представники громадськості інформували про проблемні питання, які у них виникають при митному оформленні в електронному вигляді. Крім того головне питання що обговорювалось: щодо нових ІТ-проектів електронної митниці. Заступник Голови Євген Єнтіс інформував учасників наради про майбутню структуру ІТ системи Держмитслужби, філософію її розбудови, зокрема нових ІТ рішень для модернізації сервісів та процесів її роботи – ІТ трансформацію. ІТ трансформація Митниці передбачає 6 головних напрямків: «Єдине вікно», «Митний контроль і оформлення», «Публічна звітність і аналітика», «Розумний пункт пропуску», «Кібербезпека», «Гармонізація з ЄС». Декларувалось, що оновлена автоматизована система управління ризиками (АСУР 2.0) дозволить перевести значну частину даних з паперу в цифру, а процесів – з режиму офф-лайн в он-лайн, а також одразу зрозуміти джерела ризику, які призвели до генерації митних формальностей, швидко оцінити ефективність роботи профілів ризиків, у разі необхідності – оперативно оновити профіль або призупинити його дію.

Учасники зустрічі погодили наступні механізми подальшої співпраці:

- представники розробників будуть поступово інформувати громадськість про всі нові модулі програмного забезпечення над яким вони будуть працювати.

- представники громадськості - майбутні користувачі ІТ-проектів Держмитслужби, будуть спільно з розробниками програмного забезпечення обговорювати та тестувати всі можливі нюанси впровадження нової системи АСМО;

Однак як такої співпраці з Комітетом в звітному періоді не відбулось – час від часу були презентації та щось на кшталт громадського обговорення проектів ІТ.

В квітні Держмитслужбою була оприлюднена інформація, що функціонал оновлених систем управління ризиками та митного оформлення (АСУР 2.0 та АСМО 2.0) інтегрований з системою NCTS та проходить тестування взаємодії з NCTS. Євгеній Єнтіс наголошував, що АСУР 2.0 та АСМО 2.0 перебувають у дослідній експлуатації, і одночасно відбуваються 2 процеси: їх випробування профільними департаментами Держмитслужби та пілотування їх роботи із деклараціями NCTS (T1UA).

В червні Держмитслужбою була оприлюднена інформація, що розпочато впровадження у дослідну експлуатацію інформаційної системи "Митний аудит". Декларувалось, що на 1-му етапі впровадження система «Митний аудит» дозволяє:

- оцифрувати значну частину даних та процесів при проведенні митного аудиту. Зокрема, створити електронний реєстр паспортів перевірок – із фіксацією базових параметрів перевірки та розподілом їх за користувачами та регіонами згідно із впровадженою рольовою моделлю;
- управляти життєвим циклом перевірки,

формувати і змінювати склад учасників групи перевірки; - фіксувати результати перевірки у кодифікованому вигляді, що дозволить на наступних етапах налагодити передачу результатів перевірок до АСУР для врахування їх при здійсненні аналізу ризиків; - зберігати матеріали перевірки в електронному вигляді, при цьому види документів, які можуть додаватись до матеріалів перевірки в процесі її проведення, типізовано; - фіксувати базову інформацію про виставлені податкові-повідомлення рішення за результатами перевірок; - вносити інформацію про направлені в рамках проведення перевірки повідомлення суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності.

На жаль до пілотного проекту дослідної експлуатації нових ІТ-продуктів в реальних умовах справа не дійшла, а Євген Єнтіс в серпні 2021 року звільнився з Держмитслужби. В звітному періоді в публічному просторі час від часу озвучувались суперечливі заяви щодо фактів існування чи неіснування нових програмних продуктів електронної митниці.

В жовтні 2021 року Держмитслужба заявила, що аудиторська група оцінила систему розробки та впровадження програмного забезпечення для Держмитслужби, які здійснювалися за рахунок міжнародної технічної допомоги. В результаті співробітники Управління внутрішнього аудиту підготували рекомендації що були підтримані Головою Держмитслужби. Але ні результатів аудиту, ні зазначених рекомендацій оприлюднено не було. Натомість Держмитслужбою було обіцяно розробити Операційний план діяльності з внутрішнього аудиту на 2022 рік та після його затвердження надати його громадськості для ознайомлення.

Підсумовуючи це питання слід зазначити, що станом на кінець звітного періоду Держмитслужба фактично відмовилась від концепції впровадження принципово нового програмного забезпечення АСМО та продовжує вдосконалення та розвиток існуючого АСМО «Інспектор».

В 2022 році Комітет продовжить роботу щодо моніторингу роботи електронної митниці, впровадження нових сервісів та надання відповідних зауважень та пропозицій.

Щодо впровадження електронного модуля «Морський журнал пункту пропуску».

В лютому 2021 року за ініціативи заступника голови Комітету Віктора Берестенка було розглянуто питання існування значних корупціогенних факторів під час виконання формальностей щодо пропуску вантажів через митний кордон України в морських пунктах пропуску, внаслідок існування застарілого механізму багаторівневого паперового документообігу та необхідності неодноразового безпосереднього спілкування представників вантажоотримувачів та посадових осіб митниць. На думку ініціатора, щоб змінити існуючий стан речей необхідно впровадити нові електронні сервіси та внести відповідні зміни до законодавства. Комітетом було підтримано пропонований проект звернення до Держмитслужби України щодо необхідності внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України: від 24 жовтня 2018 р. №960 та від 21 травня 2012 р. №451; а також до Порядку виконання митних формальностей при здійсненні транзитних переміщень, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 09.10.2012 р. №1066 та Порядку виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті,

затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 № 308. Також було ініційовано створення робочої групи для більш детального обговорення питання з представниками Держмитслужби.

На виконання цього рішення Комітету 11 березня 2021 року відбулась онлайн-зустріч представників Держмитслужби, Одеської митниці та розробників з суб'єктами ЗЕД (експедиторами, агентами, митними брокерами...), з представниками бізнес-асоціацій щодо обговорення, створення програмного забезпечення для автоматизації митних формальностей в морських пунктах пропуску. Модератори заходу виступили заступник Голови ДМСУ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Євген Єнтіс та заступник голови Комітету Віктор Берестенко.

В ході зустрічі заслухали:

- Презентацію планів щодо розвитку ІТ в митниці, створення нової системи «морський журнал в пункті пропуску»... (Є. Єнтіс)

- Презентацію «Митні формальності на морському транспорті» та поетапної побудови системи: адміністрування судозаходу..., обмін даними в рамках процесу оформлення суден... (Д. Шулякова, П. Бабій)

В ході обговорення представники бізнесу звертали увагу на:

- існування світової практики, стандартів щодо технічних завдань оцифрування судозаходів...

- оцифрування коносаменту...

- можливість обміну інформації різними системами...

- можливу необхідність внесення змін до нормативно-правових актів...

- обговорення технічного завдання...

- поетапне впровадження нової системи «морський журнал в пункті пропуску» на базі Одеської митниці...

В червні Держмитслужбою була оприлюднена інформація що розпочато дослідну експлуатацію функціоналу Електронного журналу пункту пропуску морського сполучення (МЖПП) – однієї зі складових оновленої АСМО, яка також у майбутньому має забезпечити фундамент функціонування «Розумного пункту пропуску» в морських портах. Запровадження МЖПП в роботу Держмитслужби має дозволити автоматизувати митне оформлення у морських пунктах пропуску, спростити та пришвидшити процес митного контролю щодо суден закордонного плавання. Декларувалось, що МЖПП забезпечить: - приймання / обробку / зберігання документів судової справи в електронному вигляді - передачу рішень учасникам портового співтовариства від митниці в електронному форматі; - автоматизацію здійснення процедур в процесі митного контролю суден, що перетинають кордон України; - логування дій інспектора під час проведення митного контролю; - контроль за зворотним ввезенням/вивезенням суден закордонного плавання; - автоматизацію оцінки ризиків під час проведення контрольних процедур відносно судна; - приймання/зберігання даних щодо вивантажених з судна контейнерів; - приймання/зберігання нарядів.

В листопаді 2021 року за ініціатииви заступника голови Комітету Віктора Берестенка знову було розглянуто питання активізації та пришвидшення темпів доопрацювання Державною митною службою України інформаційного електронного модуля «Морський журнал пункту пропуску». За результатами обговорення було направлено відповідне звернення Комітету до Держмитслужби

та Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики України.

В грудні 2021 року Держмитслужба надала відповідь на вищезазначене звернення, де фактично спростувала свої попередні повідомлення.

У відповіді зазначається, що в червні 2021 року на базі Одеської митниці була не дослідна експлуатація МЖПП, а демонстрація можливостей дослідного зразка. Повноцінна дослідна експлуатація МЖПП могла б відбутися тільки після створення функціоналу АСМО для подання ЗДП та його інтеграції з модулем АСУР.

Держмитслужба проінформувала громадськість, що в листопаді 2021 року до територіальних підрозділів Держмитслужби (9 пунктів пропуску морського сполучення в зоні діяльності Одеської, Донецької та Миколаївської митниць) були повторно направлені всі необхідні оновлені матеріали та здійснені заходи щодо практичної перевірки дослідного зразка МЖПП і станом на грудень 2021 року повторні тестові випробування завершені. Крім того відбуваються перемовини зі всіма зацікавленими сторонами щодо збільшення інформаційного обміну та інтеграції модуля МЖПП з іншими модулями, які вже функціонують в морських пунктах пропуску. Паралельно відбулась розробка оновлених технічних вимог до МЖПП, проект яких на початку грудня 2021 року направлено для розгляду та опрацювання до територіальних органів та профільних департаментів Держмитслужби.

В підсумку можемо констатувати, що на кінець звітного періоду електронний модуль «МЖПП» так і не було впроваджено, але Держмитслужба декларує що вже закінчується розробка «МЖПП-2».

Комітет продовжить роботу в цьому напрямку в 2022 році.

Щодо роботи офіційного веб-порталу Держмитслужби

18 травня 2021 року на засіданні Комітету за ініціативи Сергія Трусова було розглянуто питання щодо роботи офіційного веб-порталу Держмитслужби. В результаті обговорення було створено робочу групу, а також напрацьовані пропозиції щодо удосконалення офіційного веб-порталу Держмитслужби:

«Структурні» пропозиції (адресовані працівникам ДМСУ, які розробляють сайт):

- Дотримуватися аналогії в структурі сайту ДМСУ з офіційними сайтами КМУ, Мінфіну, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України... (На сайті КМУ, на головній сторінці є розділ «для громадськості» з чіткими зрозумілими підрозділами Особистий прийом - Пряма телефонна лінія - гаряча лінія - звернення громадян... Чітко і зрозуміло. Пропонується на сайті ДМСУ зробити щось подібне для громадян та підприємців. Можна ще додати підрозділ «Актуальне анкетування», для моніторингу позиції громадськості...)

- В розділі «Про Службу» розмістити підрозділи «Вакансії», «Проведення конкурсів», «Історія»...

- В розділі «Діяльність» додати підрозділ «Плани та звіти».

- В підрозділі «Громадська рада» окрім складу та протоколів Ради розміщувати протоколи роботи створених комітетів, робочих груп, вхідну-вихідну кореспонденцію Громадської ради, анонси заходів...

- У розділі «Діяльність» - «Взаємодія з громадськістю» створити групу «Меморандуми», де розміщати тексти меморандумів з громадськими організаціями, регламенти механізмів підписання, звіти по роботі з організаціями, які підписали меморандуми...

«Змістовні» пропозиції (адресовані працівникам ДМСУ, які наповнюють сайт ДМСУ інформаційним матеріалом):

- В розділі «Діяльність» є підрозділ «Нормативна база». Пропонується в цьому підрозділі розміщувати Міжнародні угоди, Конвенції, Закони, Постанови, Накази суміжних служб, щодо митних питань, в режимі он-лайн, по мірі їх прийняття. (Нонсенс – сайт є, а нормативні документи Держмитслужби можна знайти де завгодно, но тільки не на сайті Держмитслужби)...

- В розділі «Документи» створено додатковий підрозділ «Проекти регуляторних актів». А як він працює – невідомо. Це просто інформаційна дошка? Це інтерактивний механізм, через який можна представникам бізнесу, громадськості надавати пропозиції до проектів та бачити результати впровадження?...

Питання щодо вдосконалення роботи веб-порталу ДМСУ було порушено на засіданні правління Громадської ради при Держмитслужбі що відбулось 22.06.2021. В роботі засідання брав участь Голова Держмитслужби Павло Рябікін. Після обговорення цього питання були надані відповідні доручення.

15 липня 2021 року відбулася робоча зустріч представників Комітету (Петра Стеценка та Сергія Трусова) з представниками Держмитслужби (Владиславом Суворовим – заступником голови ДМСУ, Іриною Васільєвою - головним державний інспектором відділу інформаційних комунікацій Департаменту організаційно-інформаційного забезпечення роботи Держмитслужби). Обговорювали пропозиції громадськості щодо роботи, структури офіційного сайту Держмитслужби. За результатами зустрічі Владислав Суворов пообіцяв, що частина пропозицій громадськості щодо структури сайту, наповнення інформацією втрачена, а частина ще буде додатково опрацьована Держмитслужбою.

Після зустрічі з В. Суворовим:

- В розділі «Про Службу» з'явився підрозділ «Вакансії», в якому зазначені конкурси (замість пропонованого «Проведення конкурсів»). Але самі списки вакансій не відкриваються...

- В розділі «Діяльність» додали підрозділ «Плани та звіти». Є Плани на 2021 рік і звіт за I півріччя 2021 року...

- В підрозділі «Громадська рада» розпочато розміщення анонсів засідань Громадської ради...

15 листопада 2021 року на виконання рішення Комітету від 12.11.2021 року відбулась робоча зустріч представників Комітету (Петра Стеценка та Сергія Трусова) з представниками Держмитслужби (Олександром Щуцьким – першим заступником голови ДМСУ, Іриною Васільєвою - заступником начальника відділу інформаційних комунікацій Департаменту організаційно-інформаційного забезпечення роботи Держмитслужби). Обговорювали пропозиції громадськості щодо роботи, структури офіційного сайту Держмитслужби. Представники Комітету звернули увагу на те, що:

- окрема публічна інформація (нормативно-правові акти Держмитслужби, коди місць митного оформлення та доставки електронних митних декларацій)

фактично є в наявності тільки в розробників комерційних продуктів на платній основі (ТОВ "НВО" Поверхность МД", та інші), натомість вона повинна бути на офіційному веб-порталі Держмитслужби у відкритому доступі. Крім того на сайті немає повної інформації щодо актуальних контактних даних департаментів центрального апарату, митниць та митних постів, їх керівників та графіків прийому...

- в підрозділі «Плани та звіти» пропонується розмістити план реформування митних органів (Розпорядження КМУ №569 від 13 травня 2020 року) та відповідні звіти щодо його виконання...

- в підрозділі «Плани та звіти» пропонується розмістити наказ ДМСУ №560 від 09 грудня 2020 року «Антикорупційна програма ДМСУ на 2021 – 2022 роки» та відповідні звіти щодо його виконання (врахування положень Декларації з професійної етики Всесвітньої митної Організації...)

За результатами зустрічі Олександром Щуцьким були дані доручення щодо можливості доопрацювання веб-порталу Держмитслужби

24 листопада 2021 року від Дискусійної платформи з митних питань «Customs LAB» Навчально-наукового інституту економіки, оподаткування та митної справи Університету державної фіскальної служби України на адресу Комітету надійшла пропозиція щодо удосконалення роботи офіційного веб-порталу Держмитслужби. Було запропоновано розмістити на офіційному веб-порталі Державної митної служби, у рубриці «Діяльність», у підрозділі «Міжнародна співпраця» список митних органів зарубіжних країн з адресами офіційних сайтів. Результатом цієї пропозиції, на думку членів СЛАВу, стане інформація, яка буде в нагоді подорожуючим громадянам та учасникам зовнішньоекономічної діяльності. Дана пропозиція була включена до переліку пропозицій Комітету, що були направлені до Держмитслужби.

Підсумовуючи роботу Практичного комітету Громадської ради при ДМСУ, щодо роботи офіційного сайту Держмитслужби, слід зазначити:

- основна проблематика даного питання полягає в тому, що станом на кінець 2021 року офіційний сайт Держмитслужби є зовнішнім продуктом, який був створений за кошти донорів програми ЄС з підтримки управління державними фінансами в Україні (далі також EU4PFM). І для повного впровадження відповідних змін необхідно залучення розробника, невідомо на яких умовах - можливо необхідно додаткове фінансування, а Держмитслужба в звітному періоді на підтримку та впровадження електронних сервісів отримала тільки 27% коштів від потреби...

- у 2022 році заплановано зміну сайту Держмитслужби відповідно до вимог ПКМУ від 22.09.2021 року №997, згідно якої дизайн усіх сайтів ЦОВВ в Україні буде однаковим. Вказаною постановою Урядом зобов'язано Міністерство цифрової трансформації (Мінцифри) затвердити вимоги до дизайну та порядок погодження проектів дизайну офіційних веб-сайтів (веб-порталів) органів виконавчої влади та офіційних веб-ресурсів, що пов'язані з діяльністю органів виконавчої влади, та Єдиного веб-порталу Кабінету Міністрів України, які застосовуватимуться до таких веб-сайтів у разі їх створення в строк: до березня 2022 року. Таким чином Держмитслужба станом на кінець звітного періоду очікує від Мінцифри опрацювання цього рішення та його результатів...

- у 2022 році Практичний комітет продовжить роботу щодо удосконалення офіційного сайту Держмитслужби.

Щодо впровадження NCTS та АЕО

07 грудня 2021 року відбувся онлайн-семінар «Напередодні змін. Запровадження в Україні режиму спільного транзиту (NCTS) та Програми Авторизованого економічного оператора (АЕО)». Семінар було організовано за ініціативи EU4PFM спільно з Міністерством фінансів України, Державною митною службою, Офісу підтримки реформ (RST) Мінфіну, Громадською радою при Держмитслужбі та Одеською митницею.

Напередодні Комітетом були проаналізовані та узагальнені питання від бізнесу з приводу можливості отримання підприємствами статусу АЕО:

1. Які підприємства не мають права отримати статус АЕО?
2. Що мається на увазі у вислові: «дотримання вимог митного та податкового законодавства»? Який факт, (-ти) буде, (-уть) свідчити про НЕ дотримання?
3. Що таке: «належна система ведення бухгалтерського обліку»? та «стійкий фінансовий стан»? Будь ласка розтлумачте на конкретних прикладах.
4. Яким чином (по яким критеріям) будуть обиратися перші 10 (20, 30) підприємств на отримання статусу АЕО, якщо заяв буде подано значно більше?
5. Чи досконала система самооцінки підприємства та чи планується змінити форму самооцінки?
6. Яким чином підприємство може оскаржити рішення комісії щодо оцінки підприємства, у випадку відмови в отриманні статусу АЕО?
7. Як саме проходить процедура підтвердження кваліфікації співробітника підприємства бажаного отримати статус АЕО? (тест, співбесіда, тощо). Де можна ознайомитися з питаннями?
8. З отриманою інформацією, одним із ключових моментів, який стає на заваді для подання заяви про надання авторизації АЕО є встановлені законодавством коефіцієнти платоспроможності та ліквідності, які не відповідають українським реаліям. При цьому на цей факт вказують і представники великого бізнесу (підприємств, які входять до рейтингу найбільших роботодавців та платників податків України), не говорячи вже про малий та середній. З їх слів це є однією з причин (а переважна більшість вважає що головною) чому на сьогодні статус АЕО в Україні отримало лише 1 підприємство. З огляду на вищезазначене: чи плануються якісь зміни законодавства в частині перегляду встановлених коефіцієнтів платоспроможності та ліквідності?
9. Які митні спрощення вже діють в Україні для підприємства зі статусом АЕО? І які і головне - коли саме будуть введено всі інші митні спрощення?
10. Що вже сьогодні отримує підприємство зі статусом АЕО та отримає (і коли) бізнес від держави зі статусом АЕО, у порівнянні з підприємствами без такого статусу?
11. Якими митними спрощеннями і як саме будуть користуватися підприємства зі статусом АЕО (АЕО-С чи АЕО-Б), якщо в ланцюгу руху товарів: відправник, перевізник, декларант (митний брокер), митний склад (митний термінал), отримувач, тощо, не всі учасники процесу будуть мати статус АЕО? Бажано навести приклад.
12. В листопаді 2022 року набудуть чинності зміни до законодавства в частині припинення існуючих спрощень «для усіх» (митне оформлення товарів в різних режимах без пред'явлення їх митному органу). Натомість представниками

Держмитслужби та Мінфіну декларується, що зазначені та інші спрощення будуть впроваджені для підприємств, які отримали статус АЕО. Що буде зі спрощеннями, якщо до цього часу більше ніхто з українських підприємств не отримує цього статусу? Чи не призведе така ситуація до звуження прав платників податків (що згідно положень статті 22 Конституції України є недопустимим)? Що буде з угодами про взаємне визнання АЕО з іншими країнами? Чи не призведе така ситуація до дискримінації прав українських підприємств у порівнянні з іноземними, які мають статус АЕО?

Вказані питання завчасно були направлені до Держмитслужби, Мінфіну та RST Мінфіну. Зважаючи на велику кількість учасників та регламент заходу голові Комітету вдалось озвучити тільки невелику частину питань. За інформацією отриманою від представника EU4PFM, всі надіслані питання від Комітету будуть опрацьовані Держмитслужбою та відповіді на них будуть розміщені на офіційному веб-порталі Держмитслужби.

Діяльність Комітету в цьому напрямку буде продовжена в 2022 році.

Щодо участі в зустрічах на Київській митниці

28 серпня 2021 року члени Комітету були учасниками зустрічі начальника Київської митниці Сергія Сілюка з представниками ГР. Серед іншого за ініціативи голови Комітету Петра Стеценка відбулось обговорення наступних питань:

- організацію особистого прийому громадян керівництвом митниці,
- перспективи створення окремих сайтів у митниць Держмитслужби,
- шляхи інформування суб'єктів ЗЕД, що працюють в зоні діяльності Київської митниці, по питаннях, дотичних до зовнішньоекономічної діяльності,
- переміщення автовозами через митний кордон та доставку в митницю призначення вживаних автомобілів, придбаних фізичними особами за кордоном, з метою здійснення митного оформлення у внутрішній митниці
- ресурсну можливість митниці забезпечити митне оформлення всіх заявлених у відповідності до Законів №№ 1402-IX та 1403-IX транспортних засобів наприкінці завершення пільгового періоду
- спільне з членами Громадської ради, проведення виїзних робочих зустрічей-нарад з суб'єктами ЗЕД безпосередньо на митних постах Київської митниці.

17 вересня 2021 року члени Комітету брали участь у робочій зустрічі представників суб'єктів ЗЕД, митних брокерів та профільної бізнес спільноти з начальником Київської митниці Сергієм Сілюком та профільними підрозділами. Вказаний захід відбувся за спільної ініціативи Громадської ради при Держмитслужбі та Київської митниці.

Відбулась презентація та обговорення основного питання: Проекту наказу Мінфіну України «Про деякі питання провадження митної брокерської діяльності» та змін які будуть запроваджені в зв'язку з його прийняттям. Крім того за ініціативи Комітету відбулось обговорення наступних питань:

- Внесення змін до митної декларації
- Дотримання часових нормативів при митному оформленні товарів
- Оформлення вживаних ТЗ...

За результатами їх обговорення Сергієм Сілюком було дано відповідні доручення профільним підрозділам митниці щодо врахування зауважень

профільної бізнес-спільноти щодо уніфікації та покращення процесу митного оформлення товарів та транспортних засобів в зоні діяльності митниці.

Інші питання

В травні 2021 року на засіданні Комітету розглядалось питання щодо існуючих проблемних питань процедури постановки на облік вживаних транспортних засобів, що були придбані громадянами в інших країнах та ввезені на митну територію України для власного використання. За результатами розгляду цього питання було направлено відповідне звернення до Головного сервісного центру МВС України, Міністерства фінансів України та Держмитслужби України щодо вдосконалення процедури державної реєстрації вживаних транспортних засобів, що були придбані громадянами в інших країнах та ввезені на митну територію України для власного використання.

В звітному періоді практичних змін в цьому питанні майже не відбулось.

Представники Держмитслужби та Головного сервісного центру МВС України запевняють, що ці органи постійно вдосконалюють обмін даними в електронному вигляді. Але за інформацією, що надходить до громадськості, в регіональних сервісних центрах МВС адміністратори продовжують вимагати від громадян надання усіх документів в паперовому вигляді (в т.ч. і реєстраційних посвідчень).

З іншої сторони є чинним та продовжує діяти архаїчний Наказ Державної митної служби України від 17.11.2005 №1118 «Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України», який майже на 100% протирічить діючому митному законодавству України. І це незважаючи на те, що представники Держмитслужби та Мінфіну запевняли що найближчий час будь ухвалені нові підзаконні акти, які врегулюють всі протиріччя в цьому питанні.

Також слід зауважити, що в вересні 2021 року ЗМІ з посиланням на офіційний веб-портал уряду України (<https://www.kmu.gov.ua/news/mincifri-zapuskaye-eksperimentalnij-proekt-rozmitnennya-avto-v-kilka-klikiv-cherez-diyu>) розповсюдили інформацію, що Кабінет міністрів України 15.09.2021 року прийняв постанову щодо реалізації експериментального проекту по спрощеному митному оформленню окремих транспортних засобів через "Дію". Декларувалось, що вказаною постановою, зокрема, передбачається можливість: подання документів в електронній формі з використанням порталу "Дія"; нарахування митних платежів в автоматичному режимі, які можна оплатити на порталі "Дія", банки або електронні платіжні системи; сплати митних платежів протягом 10 днів; завершення митного оформлення авто в автоматичному режимі. Зазначалось, що експериментальний проект триватиме з 2 грудня 2021 року по 31 серпня 2023 року, а координатором проекту виступає Мінцифри.

Однак на кінець звітнього періоду мало того що вказаний експериментальний проект так і не запрацював, громадськість не побачила тексту доопрацьованої постанови, оскільки остання навіть не була опублікована. За інформацією отриманою від Мінцифри доопрацьована редакція цієї Постанови 07 жовтня 2021 року була направлена на погодження Міністерству юстиції та подальша її доля невідома.

Таким чином слід констатувати, що незважаючи на конкретні дати реалізації вказаного експериментального проекту зі сторони Кабінету міністрів України та Мінцифри у вересні 2021 року було фактично оприлюднено не рішення уряду, а «заява про наміри», яка так і не була виконана.

Комітет продовжить роботу по цьому питанню в 2022 році.

20 травня 2021 року голова Комітету Петро Стеценко прийняв участь в ZOOM-конференції за участі представників Міністерства фінансів, профільної бізнес-спільноти, з представниками Громадської ради при Держмитслужбі, Європейської Бізнес Асоціації, Американської торговельної палати в Україні, Асоціації митних посередників України та Асоціації платників податків України.

Обговорювали проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо криміналізації контрабанди товарів та підакцизних товарів, а також недостовірного декларування товарів, зареєстрованого у Верховній Раді України 23.04.2021 за № 5420.

Голова Комітету підтримав інших учасників робочої зустрічі – законопроект №5420 в такому вигляді приймати в цілому не можна, тому він має бути доопрацьованим з врахуванням зауважень та пропозицій бізнес-спільноти.

На цю ж тему 27 травня 2021 року голова Комітету Петро Стеценко прийняв участь року в он-лайн засіданні в форматі круглого столу на тему "Криміналізація контрабанди: за та проти"... Організатор круглого столу – Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики Верховної Ради України. Модератор заходу - Ярослав Железняк, Народний депутат України.

22 червня 2021 року відбулося засідання Громадської Рада при Держмитслужбі в якому взяли участь члени ГР, експерти, керівництво Державної митної служби.

Окремим експертам (<https://www.facebook.com/Tetiana.Ostrikova>) сподобався запропонований головою Комітету Петром Стеценком режим «бліц» - питання-відповідь до Голови ДМСУ Павла Рябікіна. Зокрема Петро Стеценко поцікавився причинами відсутності житлово-побутової комісії та роботи у напрямку забезпечення особового складу митниць форменим одягом. Повідомив про системні проблеми корупційного характеру, що мають місце при здійсненні митних формальностей щодо контейнерів в морських пунктах пропуску. Розповів про неповноцінне функціонування пункту пропуску на українсько-словацькому кордоні «Малий Березний». Наголосив на доцільності системного підходу до вирішення ключових проблем, порушених профільною бізнес-громадськістю. Відмітив, що на сайті Держмитслужби всупереч ПКМУ № 996 не розміщуються протоколи комітетів ГР при Держмитслужбі.

Павло Рябікін з вищезазначених питань дав відповідні доручення керівникам профільних департаментів ДМСУ.

30 вересня 2021 року відбулось чергове засідання Громадської ради при Держмитслужбі. Так зокрема під час розгляду та обговорення питання 5 Порядку денного засідання (проблематика визначення митної вартості товарів 1-24 групи УКТ ЗЕД та дотримання часових нормативів при здійсненні митних формальностей) головою Комітету серед іншого було акцентовано увагу

керівництва та профільних департаментів ДМСУ, що в останній час до ГР почали надходити непоодинокі сигнали з усіх регіонів щодо погіршення ситуації щодо процедури контролю митної вартості на усі товари. Наголосив, що поточна економічна кон'юнктура є позитивною для виконання Держмитслужбою індикативних показників по адмініструванню митних платежів (суттєве – до 20% підвищення фактурної вартості товарів у порівнянні з минулим роком, та вартості морського фрахту в 5-10 разів, тощо) Однак незважаючи на те що «білі» компанії показують саме такий тренд у своїй роботі до них митницею також застосовуються т.зв. «критерії ризику» по мінімальному рівню митної вартості, які в багатьох випадках не враховують реальну ситуацію з конкретним товаром. Крім того була висловлена пропозиція щодо ініціювання проведення всеукраїнського селектору з проблемних питань контролю митної вартості товарів з залученням якнайширшого кола зацікавлених осіб.

В листопаді 2021 року за ініціативи голови Комітету Петра Стеценка було розглянуто питання щодо алгоритму дій працівників митниці під час проведення перевірки преференційного походження товарів із залученням митних адміністрацій країни експорту, затвердженого листом Держмитслужби від 02.07.2021 №08-1.4/15-03/7/6496. За результатами обговорення було направлено відповідне звернення Комітету до Держмитслужби щодо приведення у відповідність до вимог діючого митного законодавства (Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII) листа Держмитслужби від 02.07.2021 №08-1.4/15-03/7/6496.

Держмитслужба не дослухалась до викладених в зверненні аргументів, однак в той же час з отриманої відповіді громадськості стало чітко зрозуміло що в даний час Держмитслужбою буде використовуватись фактично подвійне підтвердження преференційного режиму (в окремих випадках авторизованому експортеру необхідно додатково оформлювати сертифікат форми EUR.1). Така вимога в свою чергу перекреслює спрощення, які передбачені Угодою про вільну торгівлю між Україною та ЄС авторизованим експортерам (як українським та і європейським).

За результатами засідання Комітету від 12.11.2021 року до Держмитслужби було направлено звернення щодо значного збільшення під час митного оформлення товарів кількості генерування системою АСУР таких митних формальностей як митні огляди вантажів з розкриттям до 20% та 100% пакувальних місць. При цьому в обґрунтуванні зазначається, що «Проведення митного огляду ОBOB'ЯЗКОВЕ. Дану зовнішньо економічну операцію відібрано для проведення митного огляду шляхом випадкового відбору у відповідності до статті 363 МКУ», тобто фактично без будь-якого обґрунтування в ручному режимі було підвищено селективність випадкового відбору спрацювання критеріїв ризику АСУР.

З метою ґрунтовного аналізу зі сторони громадськості ефективності застосування вказаних митних формальностей АСУР, ГР просила Держмитслужбу надати наступну інформацію:

1) Кількість згенерованих АСУР МФ 202-1 та 203-1 за період вересень-листопад 2020 року та за аналогічний період 2021 року, що містять наступне обґрунтування: «Проведення митного огляду ОБОВ'ЯЗКОВЕ. Дану зовнішню економічну операцію відібрано для проведення митного огляду шляхом випадкового відбору у відповідності до статті 363 МКУ».

2) Інформацію щодо виявлених порушень при відпрацюванні вищезазначених МФ АСУР за період вересень-листопад 2020 року та аналогічний період 2021 року.

Держмитслужба у своїй відповіді подякувала Громадській раді за надану інформацію, запевнила що нею постійно вживаються заходи щодо удосконалення процедур митного контролю, але не надала запитованої інформації без пояснення причин.

В грудні 2021 року в ЗМІ та соцмережах була розповсюджена інформація, що 29 листопада 2021 року відбулось II засідання Спільного консультативного комітету Команди підтримки реформ Держмитслужби, на якому остання презентувала головному бенефіціару - Держмитслужбі, а також міжнародним партнерам з розвитку ключові результати роботи Команди та план дій на наступний рік. Від Комітету до Команди підтримки реформ та Держмитслужби було направлено звернення щодо надання для ознайомлення звіту за результатами роботи Команди підтримки реформ Держмитслужби за 2021 рік.

У відповідь Команда підтримки реформ Держмитслужби надала прес-реліз засідання від 29.11.2021 року на англійській мові, що фактично є дещо більш розширеною версією інформаційного повідомлення, що було раніше оприлюднено у ЗМІ та соцмережах. Таким чином Комітет не отримав звіту за результатами роботи Команди підтримки реформ Держмитслужби за 2021 рік.

12 листопада 2021 року Комітетом в рамках обговорення виконання Плану заходів з реформування та розвитку системи органів, затвердженого розпорядженням Кабінету міністрів України від 13 травня 2020 р. № 569-р, було підготовлено ряд питань до Держмитслужби. Але в зв'язку з тим, що Держмитслужба до 20 грудня 2021 року буде інформувати Кабінет Міністрів України про стан виконання плану заходів, то було вирішено розгляд цього питання перенести на одне з наступних засідань.

Підсумовуючи все вищезазначене можливо зробити висновок, що затверджений план роботи Комітету на 2021 рік в цілому було виконано і в 2022 році робота, яку розпочав Комітет, буде продовжена.

**Голова
Комітету практичного застосування
митного законодавства
Громадської ради при Держмитслужбі**

Петро СТЕЦЕНКО